

Lāszlō Hortobāgyi (Hortator):
Tārang Ang
(1992-2020)

Let's mention some of the great progenitors in near chronological order: *Shankar Rao Kapileshwāri, U. Abdul Karim Khān, Manohār G. Barwe, Jnan Prakāsh Ghosh, Harihar Rao, Pt.Kamalesh Maitra, Janardhan Abhyānkar, H.P.Rāmamurthy of Gānayogi Panchsāra Gāwāi, Milind Tulānkār, Sanjīv Kanitkār*, etc. etc. who played this peculiar instrument to a high standard in classical times of *Hindusthān Sangīt*.

The term *tārang* ('wave') has also been applied to all tuned percussion instruments in general, e.g. *kashuta-tārang, jal-tārang, duggi-tārang, loah-tārang, bul-bul tārang*, etc.etc.

The classical musical emergence of *tablā-tārang*, along with its rudimentary applications in the travelling dance theatres of the time (e.g. *Uday Shankar*), dates from the early 20th century, with its distinctive acoustic sound based on the development of evolving *tablā*-manufacturing techniques and the training of multi-layered (*goat*) skins preparations.

The construction and composition of the "eye" (quasi speaker membrane) - the *āk* - found on most Indian percussion instruments is what makes them unique and tunable, and this artisanal technique has also made the *tablā-tārang* possible. Its classical composition, rice mucus, carbon black, bronze dust, is now used with all kinds of synthetic additives (see also the spread of teflon *jawari* for stringed instruments, along with the *Lignum Vitae* (greenheart) mania.

It is important to emphasize that this is the way to achieve the fine tuning of these melody *tablā*-s with *shruti* in classical performances, from which pitch sets (*sampūrna, shādava, audava*) can be created according to the *rāga* groups (*jāti*) to be performed.

As a late percussion of the *gamelān* structure that developed in *Java* and *Bali* under the influence of medieval Indian music, a polyrhythmic and microtonal melodic structure formation is being developed in *Hindusthān*.

In contrast to the one-dimensional (non-rotating, polarity not changer) conga and other "West Indian" or jazzie percussion playing styles, the equally periodic *tablā sangat* that accompany classical *tablā-tārang* performances add an additional temporal and struktural layer of polyphony to the existing polyrhythmic fabric. I mean, once upon a time, in the closed performances of the *Mahārāja* courts of

classical times, especially those with *Hindu* roots.

In its current growing popularity, its use - with the loss of the essential *shruti* tuning - necessarily leads to the world of the operatic spectacle (*spectaculum*), already depicted in film scores, alongside the plague of pleasant sounding and handling types of metaldrums. Then came the electronic or sample-based *tablā-tārang* headpads, where, however, the option of *cent* tuning was left out of the development. Well done...

Further consideration of polyphonic polyrhythm structured with possible *A. I.* or granulated *tārang* sample- synthesis softwer, with consciousness-expanding and art form-enriching, was omitted.

This instrument use transfiguration in our time is aligned with the currently proliferating and increasingly popular claptrap hokum "world music" zombie-practice for example in the *West Javanese gamelan-degung*, 'whiplash'-type *Tablā Sammelan*-s of India or *Cambodian Pin Peat* performances, too.

(*László Hortobāgyi (Hortator)*)

Tablā-tārang: eL-Hortobāgyi & Tibla T. Mōtyān

The instrument consists of 12 differently sized and multilayered leather-prepared tablā-s, some of which were made in the manufacture of Senior Quasim Khān Niyāzi and a few in Hathras.

*

Említsünk meg közel kronologikusan néhány nagy elődöt:

Shankar Rao Kapileshwāri, U. Abdul Karim Khān, Manohār G. Barwe, Jnan Prakāsh Ghosh, Harihar Rao, Pt.Kamalesh Maitra, Janardhan Abhyānkar, H.P.Rāmamurthy of Gānayogi Panchsāra Gāwāi, Milind Tulānkār, Sanjīv Kanitkār, etc. etc. akik Hindusthān-ban még a klasszikus időkben magas szinten játszottak ezen a különleges hangszeren.

A *tārang* ('hullám) elnevezést korábban is általában minden hangolt ütőhangszerre alkalmazták, péld *kashuta-tārang, jal-tārang, duggi-tārang, loah-tārang, bul-bul tārang,* etc.etc.

A *tablā-tārang* a klasszikus zenei megjelenése a korabeli utazó táncszínházak (például: *Uday Shankar*) kezdetleges alkalmazásai mellett a 20. század elejére tehető, amelynek sajátos hangzású akusztikai alapjait a fejlődő *tablā* készítési technikák és a többrétegű (*goat*) bőrök kiképzéseinek fejlődése alapozta meg.

Az indiai ütőhangszerek nagyrészt megtalálható "szem" (kvázi hangszóró membrán) - ez az *āk* - kiképzése és összetétele teszi egyedülállóvá és hangolhatóvá ezeket hangszereket és e manufaktúráis technika tette lehetővé a *tablā-tārang* kialakítását is. Klasszikus összetétele: rizsnyák, korom, bronzpor, stb., jelenleg mindenféle szintetikus adalék anyagokat is alkalmaznak, (lásd még a teflon *jawari*-k elterjedését a húros hangszereknél, a *Lignum Vitae* (*guajak* fa) mánia mellett). Fontos hangsúlyozni, hogy ennek révén valósítható meg a *shruti* finomságú hangolása ezeknek a dallam *tablā*-knak a klasszikus előadások során, amelyekből ílymódon az előadandó *rāga* csoportoknak megfelelő hangmagasság készleteket (szetteket) állíthatnak össze, (*sampūrna*, *shādava*, *audava*). A középkori indiai zene hatására *Jává*-n és *Bali*-n kifejlődött *gamelān* struktúra későkori visszasugárzásaként, egy egyidejű poliritmikus és mikrotonális dallamstruktúra képzés válik lehetővé *Hindusthān*-ban.

Szemben az egydimenziós (nem megforduló, polaritást sem váltó) konga és egyéb "nyugat-indiai" vagy jazz perkussziós játékmódokkal, a klasszikus *tablā-tārang* előadásokat kísérő, szintén periodikus *tablā sangat*-ok a meglévő poliritmikai szövetet egy további időbeli réteggel teszik hatványozottabban többszólamúvá. Mármint egykor, a klasszikus idők, főleg hindu gyökerű *mahārāja*-udvarok zárt előadásában.

Jelenleg növekvő népszerűsége során a használata - a lényegét adó *shruti* hangolás elvesztése mellett - szükségszerűen elvezet a filmzenékben már korábban ábrázolt operai látványhangzás (*spectaculum*) világába, a kellemes hangzású és kezelési *hangdrum* típusok pestise mellett. Majd megjelentek az elektronikus vagy sample bázisú *tablā-tārang* fejpadok, ahol azonban a fejlesztésekből kimaradt a *cent* hangolás opciója. Bravó !...

A lehetséges *A. I.* -kel, vagy granulált *tārang sample*-szintézis softwerrel struktúrált többszólamú poliritmia tudattágító és műforma gyarapító továbbgondolása elmaradt.

A hangszerhasználat korunkbeli átlényegülése igazodik a *west-jáva*-i *gamelan-degung*, a 'whiplash' típusú *Tablā Sammelan*-ok vagy a kambodiai *Pin Peat* előadásokból lepusztuló vásári csinn-bumm handabanda előadások jelenleg szaporodó és egyre népszerűbb "világzenei" zombi gyakorlatához.

(Hortobágyi László (Hortator))

Tablā-tārang: eL-Hortobágyi & Tibla T. Mōtyān

A hangszer 12 db változó méretű és bőrözésű vülogatott tablā készlete részben idősebb Quasim Khān Niyāzi műhelyében és Hathrasban készültek.